UN MOMENT DE MARE ÎNSEMNĂTATE ÎN ISTORIA POPORULUI ROMÂN — DESĂVÎRŞIREA UNITĂŢII NAŢIONALE

Sărbătorim anul acesta 50 de ani de la înfăptuirea unui glorios act din istoria poporului român — desăvîrşirea unităţii naţionale.

Victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, prăbuşirea Imperiului habsburgic, evenimentele politice şi revoluţionare ale anului 1918, care prin complexitatea lor aveau să schimbe harta lumii, au creat „posibilitatea încununării victorioase a luptei de eliberare naţională a poporului nostru pentru încheierea procesului de formare a statului naţional unitar român" [1].

Desăvîrşirea acestui proces, înrîurit într-o mare măsură de evenimentele internaţionale care s-au desfăşurat în cursul anului 1918 a fost, înainte de toate, rezultatul evoluţiei istorice a luptelor de veacuri pentru eliberare socială şi naţională a întregului popor român ce şi-a dezvoltat fiinţa de o parte şi de alta a Carpaţilor, la gurile bătrînului Danubiu.

Ziua de 1 Decembrie 1918, care s-a înscris durabil în conştiinţa întregului nostru popor, marcînd înlăturarea asupririi străine, deschidea perspective mai largi pentru realizarea unei lumi noi, în care poporul nostru să-şi poată croi noua sa istorie, în condiţiile dezvoltării contemporane.

Privite în succesiunea lor, evenimentele anului 1918 nu prevesteau nimic bun pentru planurile imperialiste ale puterilor beligerante. Popoarele, obosite de război, rîvneau către pace. Izbucnirea Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie şi chemarea Statului sovietic la înţelegere între popoare, prin „Decretul asupra păcii", făcuse să încolţească speranţa terminării grabnice a măcelului care secera în fiecare zi, zeci de mii de vieţi. Masele populare, conştiente de necesitatea unor acţiuni care să grăbească sfîrşitul războiului, au început mari manifes-

---

[1] Nicolae Ceauşescu — Partidul Comunist Român — continuator al luptei revoluţionare şi democratice a poporului român, al tradiţiilor mişcării muncitoreşti şi socialiste din România. Buc., 1966, Ed. pol., p. 21.

tații și greve, revolte. În vara anului 1918 puterile centrale au suferit înfrîngeri grave. În urma acestora, principalii lor conducători au ajuns la convingerea că o victorie nu mai este cu putință. În rîndurile ostașilor imperiului austro-ungar multinațional, frămîntările se întețeau din zi în zi; soldații refuzau să execute ordinele, regimente întregi, formate din ostași aparținînd națiunilor asuprite, se destrămau. În lunile octombrie-noiembrie 1918, flacăra revoluției a cuprins Austro-Ungaria. Cehii, ungurii, românii, sîrbii, slovenii, croații și alte națiuni asuprite au întreprins acțiuni din ce în ce mai organizate pentru libertate, pentru desprinderea de Imperiul habsburgic. Acesta era răspunsul popoarelor la încercarea vîrfurilor claselor exploatatoare ale imperiului de a impune soluția federalizării, idee care găsise sprijinitori chiar în rîndurile unor cercuri ale Antantei.

Românii cereau tot mai insistent ca, împreună cu toate națiunile, „să aibă drept de liberă dispunere asupra sorții lor, adică ei singuri să hotărască forma de stat sub care vor să trăiască în viitor" [2].

Lupta pentru unitate națională era dusă și de românii din străinătate. Aflați în diferite țări, refugiați politici, prizonieri de război sau stabiliți în statele respective, românii din toate colțurile lumii au militat pentru unirea Transilvaniei cu România. Astfel, cei peste 200.000 de români transilvăneni, stabiliți în Statele Unite, au desfășurat o intensă activitate pentru cauza unității, reușind să cîștige nu numai opinia publică americană, ci chiar pe unii membri ai Congresului. O delegație a românilor transilvăneni s-a prezentat în iarna anului 1918 la Wilson, președintele S.U.A., pentru a exprima voința de unire a Transilvaniei cu România [3]. *La Chicago, în statul Indiana, în multe alte localități, mii de români au manifestat pe străzi cu drapele românești și americane pentru unirea Transilvaniei cu România* [4].

În Italia s-a constituit un Comitet de acțiune a românilor transilvăneni și bucovineni care au alcătuit o unitate românească ce urma să colaboreze cu trupele italiene împotriva Austro-Ungariei pentru eliberarea Transilvaniei. Comitetele „Pro Romania", constituite la Roma, Torino, Neapole, ș.a. în vara anului 1918 au organizat manifestații în cinstea „Comitetului de acțiune a românilor din Transilvania, Bucovina și Banat" ce luptau pentru eliberarea provinciilor românești din Imperiul habsburgic și unirea lor cu România. Lupta românilor din Italia pentru unitate națională a atras simpatia lui Orlando, primul ministru italian, față de această cauză dreaptă [5].

În Franța, în toamna anului 1918, s-a constituit, la Paris, „Comitetul național român", devenit apoi „Consiliul național al unității

---

[2] „Adevărul", nr. 40 din 6 octombrie 1918.

[3] Eliza Campus, La lutte pour l'achèvement de l'unité nationale roumaine (1914—1918), în „Revue roumaine d'histoire", nr. 4/1965, p. 778—779.

[4] Idem p. 779.

[5] Idem p. 781.

României", destinat să reprezinte interesele tuturor românilor pe lîngă guvernele Franței, Angliei, Statelor Unite, Japoniei ș.a.[6]*. Compus din personalități marcante ale vieții politice românești, ca Nicolae Titulescu, Constantin Mille, Traian Vuia, Take Ionescu și alții, „Comitetul național al unității României" căuta, prin ziarul „La Roumanie", să convingă opinia publică mondială asupra necesității eliberării teritoriilor românești aflate sub stăpînirea habsburgică și să combată tendințele de păstrare a Transilvaniei, străvechi teritoriu românesc, în cadrul statului ungar.*

Fruntașii luptei pentru eliberare națională demonstrau guvernelor occidentale inevitabilitatea destrămării Imperiului habsburgic și drumul firesc pe care trebuia să meargă acțiunea de eliberare a popoarelor asuprite, de constituire a unor state, de desăvîrșire a unității altora.

Grevele generale, însoțite de puternice demonstrații de stradă care au avut loc la Arad, Timișoara, Oradea, Reșița, Cluj, Brașov, Sibiu ș.a., la sfîrșitul lunii octombrie și începutul lunii noiembrie 1918, dovedeau fermitatea cu care poporul român din Transilvania se pronunța pentru încheierea păcii, pentru înlăturarea autorităților maghiare, pentru eliberarea națională și unirea cu România.

Unitățile militare românești, solidarizîndu-se cu muncitorii, refuzau să reprime grevele și manifestațiile. Ostașii români plecau înarmați la casele lor, situîndu-se în fruntea țăranilor nemulțumiți.

Ca o expresie a mișcărilor naționale extinse asupra întregului Imperiu habsburgic, la sfîrșitul lunii octombrie 1918, se constituie în Transilvania „Consiliul național român central". Acesta, în scurt timp, a organizat consilii naționale locale, formate din reprezentanți ai Partidului național român, ai Partidului social-democrat, precum și din delegați aleși în cadrul unor mari adunări populare. Tot acum s-au alcătuit gărzi naționale, menite să înlocuiască vechile autorități represive maghiare.

La 10 noiembrie, „Consiliul național român" face cunoscut Consiliului maghiar din Budapesta hotărîrea de a forma un guvern național român cu sediul la Sibiu.

În consecință, „Consiliul naționar român", în zilele de 14—15 noiembrie, poartă discuții la Arad cu reprezentanții Consiliului național maghiar în problema desprinderii Transilvaniei de Ungaria și unirii ei cu România. Convorbirile însă nu au dus la rezultate pozitive. Reprezentanții Consiliului maghiar din Budapesta pretindeau menținerea Transilvaniei în cadrul granițelor Ungariei. În fața acestei situații s-a convocat adunarea de la Alba Iulia, care avea să hotărască asupra viitorului Transilvaniei, unirea ei cu România.

În rîndurile celor care luptau pentru independență și unire în Transilvania, se manifestau tendințe deosebite. Astfel, masele populare voiau

---

[6] Idem, p. 782—783.

unirea în contextul unor adînci transformări și instaurarea unei republici democratice. În dezacord cu ele, cercurile burgheze care voiau unirea în cadrul monarhiei, se pronunțau fie împotriva reformelor, fie pentru înfăptuirea unirii și efectuarea unor reforme limitate.

Masele populare au fost forțele cele mai hotărîte care militau pentru realizarea unirii și desăvîrșirea unității naționale. La rîndul ei, burghezia, urmărind realizarea construcției de stat în direcția burghezo-liberală, se pronunța în același sens.

Cu toate deosebirile de vederi în problema realizării unirii, elementele cele mai avansate, sprijinite de întregul popor, au convocat pentru 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, o mare adunare populară, unde, pe lîngă aleșii pe circumscripții, trebuiau să participe un număr de peste 100.000 de oameni din toate colțurile Transilvaniei. Alegerea localității Alba Iulia a fost primită cu mult entuziasm de întreaga populație românească din Transilvania, deoarece — după unirea făcută de Mihai Viteazul — orașul devenise simbolul unității naționale a românilor de pe ambele versante ale Carpaților.

Marea Adunare Națională a avut loc pe Cîmpul lui Horia. Aici, pe lîngă cei 1.228 deputați de drept aleși, s-au adunat peste 100.000 de oameni, în majoritate țărani din cele mai îndepărtate colțuri ale țării, alături de care cei peste 10.000 de muncitori fluturau lîngă tricolorul românesc, steagurile roșii ale revoluției.

Adresîndu-se poporului, Vasile Goldiș, fruntaș al mișcării de eliberare națională, membru al „Consiliului național român," solicita mărita Adunare Națională să primească hotărîrea în care se sublinia că „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 Noiembrie (1 Decembrie) 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dînșii cu România...", că „românii adunați la această adunare națională salută pe frații lor din Bucovina scăpați din jugul monarhiei austro-ungare și uniți cu țara-mamă — România", că „Adunarea Națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate pînă aici în monarhia austro-ungară, anume națiunile: cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă și ruteană și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni"[7].

În hotărîre se prevedeau, de asemenea, libertăți democratice, votul direct, egal, secret, reforma agrară, etc.

Mișcarea muncitorească din România, într-o declarație publicată în ziarul „Socialismul" saluta „cu bucurie dezrobirea națională a poporului român din provinciile subjugate", obligîndu-se să apere „legămintele de unire hotărîte"[8].

---

[7] Din Istoria Transilvaniei, vol. II, ed. II, Edit. Acad. R.P.R., Buc. 1963, p. 452—453.
[8] „Socialismul" nr. 37 din 17 februarie 1919.

Socialiştii transilvăneni, situîndu-se pe aceeaşi poziţie ca şi socialiştii din România, subliniau în rezoluţia adoptată la Congresul de la Sibiu, ţinut în ianuarie 1919, că sînt „în deplin acord cu ţinuta delegaţilor social-democraţi, care la Adunarea naţională din Alba Iulia, în concordanţă cu voinţa întregului neam românesc au votat pentru unirea tuturor românilor" [9] *şi că „social-democraţia română, cînd a aderat la înfăptuirea acestui ideal al românilor de pretutindeni, n-a depăşit întru nimic de la principiile stabilite de congresele socialiste internaţionale, care totdeauna au recunoscut dreptul fiecărei naţiuni asuprite şi divizate sub mai multe stăpîniri străine de a lupta în primul rînd pentru independenţa sa"* [10].

Prin Decretul-lege nr. 3631 din 11 decembrie 1918, se consfinţea unirea Ardealului, Banatului, Crişanei, Satmarului şi Maramureşului cu România [11].

Unirea Transilvaniei cu Ţara, dorinţă exprimată cu fermitate de revoluţionarii transilvăneni încă în anul 1848, considerată ca o imperioasă necesitate pentru întregirea fiinţei poporului român, a fost cerută cu hotărîre şi de reprezentanţii cei mai înaintaţi ai societăţii româneşti. Astfel, marele om politic român, Nicolae Titulescu, spunea: „Din împrejurările de azi, România trebuie să iasă întreagă... România nu poate fi întreagă fără Ardeal... Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e şcoala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susţinut viaţa. Ardealul e scînteia care aprinde energia, e mutilarea care strigă răzbunare, e făţărnicia care cheamă pedeapsa, e zugrumarea care cere libertatea. Ardealul e românismul în restrişte, e întărirea care îndepărtează vrăjmaşul, e viaţa care cheamă viaţa!" [12].

Marele savant Nicolae Iorga, la rîndul său spunea: „...dacă vei străbate Ardealul, Banatul şi alte părţi ungureşti unde sînt porţi de oţel bine apărate în jurul fiinţei noastre ca neam, ...te vei înviora şi îmbărbăta acolo cu credinţa că oricît s-ar sili oricine, rădăcina noastră nu poate fi smulsă din adîncimea unui pămînt care a numit pe străbunii noştri întîii născuţi ai săi"... [13].

În cadrul adunărilor ce au avut loc pe Cîmpul lui Horia, în Piaţa mare din cetate, au mai luat cuvîntul numeroşi alţi fruntaşi ardeleni, luptători pentru unire, dr. Petru Groza, scriitorul Emil Isac, istoricul Silviu Dragomir, episcopii Miron Cristea, Iuliu Hossu şi alţii.

Adunarea de la Alba Iulia, în cadrul căreia s-a adoptat hotărîrea de unire, a ales „Marele sfat naţional", avînd rolul unui parlament autonom în care intrau reprezentanţi ai Partidului naţional român,

---

[9] Ibidem.
[10] Ibidem.
[11] Din Istoria Transilvaniei..., p. 455.
[12] Nicolae Titulescu, Discursuri, Ed. şt., Buc. 1967, p. 142.
[13] Nicolae Iorga, Neamul românesc în Ardeal şi Ţara ungurească la 1900, Edit. Min. de Int. Buc. 1939, p. 417.

ai Partidului social-democrat, ai organizațiilor economice, sociale, culturale și ai bisericii din Transilvania. În ziua de 2 decembrie s-a format Consiliul Dirigent, compus din 15 membri, cu sediul la Sibiu, căruia îi reveneau provizoriu atribuțiile de guvern. El avea să se ocupe de administrația locală. Problemele legate de armată, de politica externă, securitatea statului și altele, intrau în competența guvernului central. Pe lîngă guvernul din București, Consiliul Dirigent avea trei reprezentanți.

În fața acestei situații cercurile conducătoare maghiare au căutat să zădărnicească unirea Transilvaniei cu România nu numai pe cale diplomatică, ci chiar pe cale armată. Trupele maghiare, din ordinul guvernului Károlyi, au ocupat localități din nordul Transilvaniei, încălcînd în felul acesta, flagrant, voința marii adunări populare de la Alba Iulia, care hotărîse, la 1 Decembrie 1918, unirea Transilvaniei cu România. La 24 decembrie 1918, trupele române erau primite cu entuziasm de locuitorii Clujului, iar la sfîrșitul lunii ianuarie 1919 ajungînd în zona Sighet, Baia Mare, Zalău [14], erau primite cu aceleași manifestări de bucurie.

Mișcarea revoluționară, care a cunoscut o considerabilă dezvoltare în timpul primului război mondial, prăbușirea militară a coaliției puterilor centrale, destrămarea Imperiului habsburgic sub loviturile mișcării de eliberare națională, victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, reprezintă factorii principali care au determinat importante schimbări în viața popoarelor europene. Aceste evenimente au creat condițiile încununării cu succes a luptei duse de poporul nostru pentru desăvîrșirea unității sale naționale. Realizată în aceste împrejurări internaționale favorabile, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, unitatea noastră națională a fost rezultatul luptei maselor populare din toate colțurile țării, opera întregului popor român. Marea adunare populară de la Alba Iulia, care a proclamat unirea Transilvaniei la patria mamă, uriașele manifestări organizate de masele populare din toate provinciile românești au consfințit voința de unire a întregii noastre națiuni. Unirea a fost încununarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forțe ale poporului român din Moldova, Muntenia și Transilvania, de cărturarii și marii gînditori ai neamului, a activității desfășurate de elementele revoluționare, de militanții socialiști, a aspirațiilor și voinței întregului popor român [15].

Desăvîrșirea unității naționale a statului român a avut loc în condițiile existenței regimului burghezo-moșieresc, menținîndu-se mai departe monarhia și rînduielile burghezo-moșierești. Cu toate acestea, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuirea unității naționale a

---

[14] L. Banyai, Din istoricul evenimentelor de după unirea Transilvaniei cu România, în „Studii" — revistă de istorie, nr. 3/1964, p. 465—466.

[15] Nicolae Ceaușescu, O jumătate de secol de la marea epopee națională a Mărășeștilor, Ed. pol., Buc. 1967, p. 10—11.

avut o înrîurire pozitivă asupra întregii evoluții economice, politice și sociale a României. Ea a creat condiții pentru dezvoltarea forțelor progresiste ale societății, pentru intensificarea mișcării revoluționare a clasei muncitoare, a stimulat puternic lupta împotriva exploatării și asupririi burghezo-moșierești[16].

Desăvîrșirea unității naționale a poporului nostru, prin unirea provinciilor românești în cadrul statului național unitar român, a avut o deosebit de mare însemnătate, relevînd comuniunea ideilor și aspirațiilor tuturor românilor. Rod al luptei revoluționare a maselor populare, ea a reprezentat o necesitate istorică, imperioasă, în procesul de formare a statului național unitar român. Desăvîrșirea unității naționale a deschis calea dezvoltării social-economice a țării, contribuind la mersul înainte al societății pe întreg cuprinsul României. Ea a determinat atît cadrul național, cît și cel social-politic pentru dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție, pentru stimularea energiei și capacității de creație a întregului nostru popor. S-au creat posibilități efective pentru ca poporul român să-și poată croi drum nou spre propășire, să poată înainta spre înfăptuirile istoriei contemporane.

Piața națională, care a crescut și s-a dezvoltat în decursul perioadelor istorice anterioare a căpătat, în noul context istoric un contur definitiv, exprimat printr-o organizare unitară de stat, fapt de o deosebită importanță pentru dezvoltarea economică și politică ulterioară. Noua situație a schimbat, de asemenea, potențialul economic al țării, ca și locul ei pe piața mondială. S-a creat posibilitatea pentru unirea pe scară națională a mișcării muncitorești, de apărare a independenței naționale și a suveranității. Misiunea de a asigura realizarea deplină a marilor aspirații ale poporului, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-a revenit clasei muncitoare — forța cea mai înaintată a societății noastre. Condusă de partidul comunist, detașamentul ei de avangardă, clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu toate forțele progresiste, a înfăptuit transformări revoluționare radicale în sînul societății românești, a asigurat victoria socialismului, edificarea societății noi pe întregul cuprins al României [17].

Patrie a tuturor celor ce muncesc, România socialistă întruchipează idealurile de libertate și dreptate socială, pentru care poporul român a luptat cu consecvență veacuri de-a rîndul. Ceea ce a dorit poporul acum 50 de ani, republică democratică, libertate și independență, s-a înfăptuit după cel de al doilea război, cînd popoarele, antrenate în marea încleștare cu fascismul, au biruit pe cel mai periculos dușman al libertății. Poporul român, pornind pe calea trasată de victoria insurecției naționale, a deschis țării noi posibilități de afirmare pe tărîm mondial.

---

16 Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, p. 11.
17 Ibidem.

Construcţia socialismului asigură egalitatea tuturor celor ce muncesc, indiferent de naţionalitate, rasă, sex, religie. Oamenii muncii români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi, subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, alcătuiesc împreună marea familie a României Socialiste, muncesc strîns uniţi, sub conducerea partidului, pentru înflorirea patriei comune[18].

Unitatea întregului popor, strîns unit în jurul Partidului Comunist Român, al guvernului, asigură posibilitatea antrenării tot mai intense a maselor largi la opera de desăvîrşire a construcţiei socialiste.

Împlinirea a 50 de ani de la desăvîrşirea unităţii naţionale găseşte întregul nostru popor antrenat în aplicarea hotărîrilor Conferinţei Naţionale, menite să stimuleze tot mai mult suflul înnoitor iniţiat de Congresul al IX-lea al P.C.R. Noile forme de organizare a muncii în întreprinderi, îmbunătăţirea administrativ-teritorială, creează cadrul propice perfecţionării şi organizării întregii activităţi sociale, dezvoltării impetuoase a industriei la nivelul mondial al tehnicii şi eficienţei economice, modernizării agriculturii, înfloririi artei, ştiinţei şi culturii. Ansamblul acestor realizări au ca scop unic ridicarea continuă a nivelului de viaţă a tuturor creatorilor de bunuri materiale şi spirituale.

Întregul nostru popor, stăpîn astăzi pe soarta lui, înfăptuieşte cu succes politica internă şi externă a partidului, care constituie cea mai înaltă expresie a grijii faţă de aspiraţiile de prosperitate şi progres pentru care au luptat generaţii după generaţii.

Năzuinţele de independenţă şi suveranitate naţională pentru care generaţia de acum 50 de ani s-a jertfit în tranşee, în lupte deschise cu opresorii, au căpătat viaţă în anii puterii populare, cînd, datorită conducerii ştiinţifice de către Partidul Comunist Român a întregului proces de transformare a societăţii, ţara noastră reprezintă un factor de progres şi civilizaţie pe tărîm mondial.

Drumul parcurs de ţara noastră de la starea de înapoiere economică şi aservire faţă de interesele trusturilor străine la ţară independentă şi suverană, în plin avînt economic, dovedeşte că poporul român, conştient de imperativele dezvoltării sale, a dus consecvent lupta pînă la victoria finală a idealurilor sale patriotice de eliberare socială şi naţională, în cadrul căreia un moment hotărîtor l-a marcat desăvîrşirea unităţii sale naţionale.

AUREL LOGHIN

---

[18] Nicolae Ceauşescu, Raport cu privire la proiectul de Constituţie a Republicii Socialiste România, Ed. pol. Buc. 1965, p. 18.